

Javnaðarstríðsmaðurin A. C. Meyer og leið hansara til trúnnna á Gud

A. C. Meyer var fólkatingsmaður fyri danska javnaðarflokkin í 40 ár. Tá ið hann doyði í 1938, skrivaði »Kristeligt Dagblad« millum annað: »Eingin í donsku verkamannarørsluni hevur verið meiri kendur og elskaður av tí vanliga manninum kring alt landið enn A. C. Meyer.

A. C. Meyer hjálpti mótfalnum og kúgaðum verkamonnum á fótur kring alt landið til stríð fyri toluligum livikorum, til stríð móti mammon og kong alkohol.

Peter Sabroe, ið var ein av floksfeløgum Meyers — og eisini nógv elskaður av vanliga manninum kring landið — hevði sín leiklut í at A. C. Meyer gjordist ein persónligur kristin.

Hendan frásognin snýr seg júst um hetta

Fyrst skal verða tikið nakað burtur úr livssøguni hjá A. C. Meyer, ið nevntist »En agitators erindringer«:

»Á Fælledvej nr. 11 eri eg føddur. Hetta var í 1858, men eg vaks upp í húsinum, ið er nr. 3, í somu gøtu, har eg eisini búleikaðist barnaárini míni. Var hetta ein eydnurík tíð? Við minnum um kærleiksfullu mammu mína vil eg siga ja, men við hennara sliti og strevi í huga, somuleiðis ringum døgum, fátækt og vanskeppu, ynski eg mær ikki barnaárin aftur...

Oldurabbi mín var kokkur við russiska hovið í keisaratiðini. Hann slapp til rýmingar og kom til Týsklands við einum fólkskum passi. Úr Týsklandi kom hann til Danmarkar og búsettist í bygdini Ballerup, ið gjordist heimstaðurin hjá ættini.

Her vórðu mong børn borin í heim og yngsti av teimum var pápi mín, sum lærði til skómakara. Tá ið ein hevur í huga at russarin er ein droydari, barbarur, sangelskari og elskari av frískari luft, fer tað kanska at verða torført at leiða ættaruppruna mín til ein ella annan floturiddara — ella floturánsmann, júst tí eg havi eginleika russarans, við kanska einum farrar av suðurlendskum eginleikum, sum eg fekk eftir móður mína.

Gøtan, har vit búðu, gjordist mín barnafløta og leikpallur bæði til spæl, renning og hugflog, allan vegin frá Johannes kirkju — til »Store Vibenhús«.

Stuttligastu lóturnar vóru

teir summartagarnir, tá ið heimaverjan hevði sínar venjingar.

Í 1878 varð »sosialdemokratisk forbund« stovnað. Í stjórnini sótu millum aðrar C.C. Andersen, I.C. Hørdum og W. Wiinblad. Eg gjordist dagligur leiðari — 20 ára gamal — meðan P. Knudsen gjordist formaður.

Ein dagin í 1884 varð eg róptur upp á skrivstovuna hjá blaðstjórnini og fekk her at vita frá Wiinblad og P. Knudsen, at eg átti at gerast »agitator« fyri flokkin. Eg tók av — og løn var 30 kr. um vikuna. Nú byrjaði ein nýggj tíð — mitt veruliga liv — við ferðing kring landið, oftandi saman við »teim ferðandi sangarunum« sum hjálparmonnum og atdráttardepli.

Tvey ár seinni varð eg settur sum blaðmaður á blaðnum, og 9. april 1895 varð eg valdur inn í fólkatingsið, eftir ein harðan valdyst, sum byrjaði í »Valkyrien«, seinni St. Maie Kirkjuhøli á Vesterbrogade.

Eftir at eg hevði hildið fyrstu røðu mína í fólkatingsinum, metti Árhús Stifttidende meg soleiðis: »A. C. Meyer likist einum veruligum javnaðarmanni, einum Ravachol, hann er høgur, klænur, gráur í andliti. Dimma hárið stendur í andarisi og røddin ljóðar eins og var hon dyppað niður í svávu!«

Men hvussu bar tað til at henda eldsálin og kollveltingarmaðurin gjordist ein álvarsamur kristin?

Hendan spurningin spyr fyrrverandi verk-

smiðjutrúboðarin C. V. Christensen í bók síni »Er vi fakkelpæriere« (O. Lohse 1952). C. V. Christensen var úr Valby og sigur í livssøgu síni frá ymskum stórmönnum, hann hitti, m.a. A. C. Meyer. C. V. Christensen greiðir her frá samrøðum, hann sjálvur hevði við A. C. Meyer, bæði í heimi hansara og gongutúr, ið teir vóru saman. A. C. Meyer greiddi sjálvur soleiðis frá:

»Eitt kveldið eg hevði verið á einum harðligum fundi í Romersgade í árinum 1909, varð kjak millum fimm prestar øðrumegin og Peter Sabroe og meg hinumegin. Bylgjurnar gingu høgur og so við og við høvdu vit øst fundarfólkioð so upp, at tey geylaðu og trampaðu í gólvið hvørja ferð ein av prestunum steig fram á talarapallin. Men prestarnir tóku sær ikki tykni av hesum.

Fram móti midnátt — tá ið vit skuldu fara at enda, leyp Peter Sabroe knappliga upp á talarapallin og rópti:

»Flokksfelagar! Hetta eru seinastu orðini av minum munn: Tit eiga kortini ongan betri vin enn profetin úr Galilea — onga størri leiðarastjørnu gjøgnum livið enn hansara kongaliga lóg: »Brøður elski hvør annan.«

Ein deyðatøgn bergtók samkomuna. Øll hugdu undrandi og í villareði í andlitið á hvørjum øðrum. Hvat var hetta? Stóð Sabroe ikki har og gav prestunum rætt? Prestarnir gløddu við. Teir vóru eisini ovfarnir. Sjálvur kendi eg tað, eins og

grundvøllurin raplaði undan mær — og tað hevði eg ikki væntað. Eg royndi at fáa eina frágreiðing, men Sabroe tók hatt og stav og fór út.

Fundarfólkioð fór á fótur og fundurin uppløystist í einum vasi. Seinni fór eg sjálvur út, men eg hevði ongan hug at fara beint heim, valdi tí at fara ein túr framvið Dosserringen.

Hetta var eitt stjørnuklárt kveld, púra stilt og mánaýsi var. Hugsunar-samur stegði eg á við runnagirðingina mitt á »Svineryggen«. Og knappliga — av einum kvikligum innskoti, leyp eg upp í runnagirðingina og læt tornirnar stinga meg, sum eina bót fyri tað, ið eg hevði sagt á fundinum. Og samstundis byrjaði eg at biðja til Gud, tann Gud, sum eg ikki trúði á:

»Harri, fyrigev mær. Gev mær eitt annað sinni fyri næsta mínum«, bað eg.

Tá ið eg kom út úr aftur runnagirðingini, undraðist eg yvir tað, ið eg hevði gjørt, men var kortini glaður. Hetta kveldið kendi eg Guds kall sum ongantið áður. Fleiri dagar eftir hetta var eg ikki eg sjálvur. Men so gloymdi eg tað og tveitti meg aftur út í arbeiðið. Men kjakfundir, sum hesar, fór eg ikki aftur til...

»Mong ár runnu«, greiddi A. C. Meyer frá, »so gjordist eg sjúkur í beinunum. Tað var iskias ella okkurt soverðið. Men tá ið tað ikki batnaði, fór eg út á Skodsborg sanatorium. Eg kom heim, men mátti út aftur. So ein ódnardag meðan eg gekk

A. C. Meyer.

ein gongutúr á vegnum, tók eitt vindblak hattin hjá mær av hovdinum, yvir um hegndið og inn í ein urtagarð. Eg royndi at koma yvir um hegndið, men so eiðasort at tað eydnaðist. Ein maður kom júst tá framvið á súkklu. Hann setti súkklu og leyp yvir um hegndið og fekk fatur á hattinum. Eg takkaði honum og vildi fegin vita, hvør hann var, sum so vinarliga hevði hjálpt mær. Men í fyrstuni vildi hann ikki siga, men tá ið eg fegin vildi vita hetta, segði hann við einum stórum smili: »Kann tað ikki gera tað sama. Men tá ið tygum so fegin vilja vita tað, so eiti eg Ege prestur — farvæl«. Og við hesum orðum leyp hann aftur upp á súkklu og helt leiðina fram. Eg stóð og helt fast í hattin, meðan eg hugsaði: »Ja, nú ert tú komin so langt, at tú mást hava prestat at hjálpa sær«.

Langa tíð eftir hesa hending var tað at eg setti mær fyrri at fara í kirkju hjá Ege presti, fyrri at lurta eftir honum. Hendan vitjanin gjordist til mangar vitjanir í kirkju hansara, og ein dagin fór eg at

vitja hann heima. Vit talaðu saman um mangt og mikið — og vit gjørdust vinir — og tá ið eg kom heimaftur av sanatoriinum kom hann at vitja meg.

So var tað ein dagin, tá ið eg skuldi fara framvið kjallaratrappuni, á veg út í urtagarðin, at eg datt oman eftir trappuni og fekk skaða. Kona mín og ein tænaustugenta hjálptu mær upp í song. Og her — í teim longu náttarvøkunum — talaði Gud til mín, og eg gjordist ógviliga óróligur. Eina náttina, tá ið eg hevði tað serliga ringt, bað eg Gud hjálpa mær, tí, sum eg segði, eg havi ikki livað nakað regluligt liv — og til endan bað eg Gud um at senda prestin út til mín.

Og hugsa tær, morgunin eftir, tíðliga, kom hann. Hann umbar seg, at hann kom so tíðliga. »Men«, segði hann, »eg havi verið so óróligur fyrri tygum, at eg kendi at eg átti at fara út til tygum«.

